den praktiskt arbetande läkaren. Vissa av författarna förefaller flirta lite med New Age-rörelsens idéer. Den engelska boken är också en antologi men med en gemensam grundinställning som mer verkar vara i överensstämmelse med det moderna projektets rationalitetsideal. Förslagen om metodpluralism är inte i strid med detta ideal. I boken analyseras problemen med att värdera alternativmedicinska behandlingar, och dessutom ges pragmatiska riktlinjer för hur man kan göra detta. Denna bok riktar sig således till forskare med alternativmedicinska behandlingar som forskningsobjekt.

Båda böckerna saknar en etisk diskussion om problemen för läkaren att förhålla sig till alternativ medicin. Trots detta kan de rekommenderas. •

Samråd för hjälp till kvinnor med HIV

Deborah Cotton, D Heather Watts, eds. **The medical management of aids in women.** 466 sidor. New York–Chichester–Brisbane: Wiley, 1997. Pris £ 70. ISBN 0-471-07674-0.

Recensent: överläkare Gunilla Lidin-Janson, infektionskliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Östra, Göteborg.

I en recension, LT nr 25/97 sid 2408-9, påpekar Lars Moberg att infektion med HIV inte är lämpad för allomfattande läroböcker. På vissa områden känns varje bok föråldrad redan när den går i tryck, på andra duger något äldre texter.

Denna bok har inte pretention att vara slutgiltig och bestående. Läsaren inbjuds till ett symposium av samma art som i Karin Boyes dikt »I rörelse»: »Det bästa målet är en nattlång rast, där elden tänds och brödet bryts i hast.» Boken är tillägnad minnet av Constance B Wofsy, MD (1942–96), en av de inspirerande deltagarna i aids-konferensen i Stockholm 1988, och en av de första kolleger som insåg den enorma betydelse aids skulle få för kvinnors hälsa. Av redaktörerna är Cotton verksam vid Infectious Disease Unit, Massachusetts General Hospital samt Harvard Medical School och School of Public Health, och Watts är gynekolog vid University of Washington Medical Center.

Patricia S Fleming, Director, Office of National AIDS Policy vid Vita Huset, skriver i förordet att aids-kriterierna tog under mer än tio år inte hänsyn till manifestationer unika för kvinnor och att terapeutisk forskning koncentrerades på män fram till genombrottet med studien ACTG 076, publicerad 1994, där AZT före, under och efter förlossningen reducerade risken för mor–barn-smitta med 67 procent.

Balanserat och engagerat

De 38 bidragsgivarna, alla med adresser i USA, har valts ut för sin kunskap men också »for their passion about their work and their ability to convey ideas».

Bokens första fjärdedel ägnas epidemiologi, transmission och patofysiologi. Kapitlen om heterosexuell och perinatal smitta samt amning ger ett balanserat och engagerat globalt perspektiv. Kapitlet om virologiska aspekter bereder en ren och oblandad intellektuell glädje. Dess referenslista sträcker sig till 1996 och ger läsaren en bild av den oerhörda dynamiken både hos viruset självt och i dess samspel med människan på individ- och samhällsnivå.

Nästa sektion behandlar naturalhistorien. Opportunisterna beter sig likartat hos män och kvinnor. Candidaesofagiten är dock mer markerad hos män, men hos kvinnor tillkommer recidiverande bakteriella lunginfektioner och gynekologiska komplikationer. Kunskaperna om genital infektion med humant papillomvirus i relation till cervixcancer granskas kritiskt av Sten H Vermund.

Stort utrymme ägnas handläggningen

Halva volymen ägnas sedan åt handläggningen av HIV-infektion hos kvinnan, och här är åter cervixcancer ett huvudproblem. Riktad HIV-screening hos kvinnor med abnorm cervixcytologi ger stort utbyte, och slutsatserna är viktiga för både läkare och patient: Smittskyddsåtgärder bör vidtas både vid och efter ingrepp på cervix! De flesta kvinnor som dör av HIV-relaterad cancer i cervix dör sannolikt utan att ha fått HIV-diagnos. Kvinnor med CD4-tal under 500 bör undersökas med cytologprov en till två gånger/år.

STD(sexually transmitted diseases)-kontroll, inte minst för lues, måste integreras i program för prevention och vård. Vid en STD-mottagning i Baltimore diagnostiserades gonorré, klamydia eller trikomonas hos 10 procent av de HIV-positiva, i median 143 dagar efter HIV-diagnos. Tanken går till vår svenska smittskyddslag som skall garantera resurser för smittspårning i förening med psykosocialt stöd!

I »Primary care of women with HIV disease» beskrivs en prototyp för »one stop-shop family care», vid Newark Women's AIDS Clinic, som sedan 1988 erbjuder fullständig vård för kvinnor och en samlad familjevård nära anknuten till sjukvårdens barn- och kvinnokliniker.

Redaktörernas egna kapitel om vården av HIV-smittade gravida samt om antiviral terapi under och utanför graviditet är centrala i boken. Mindre utbyte har en svensk läsare av kapitlen om mykobakterier, där våra medicinska traditioner är annorlunda och, tror jag på goda grunder, de svenska är mycket bättre. Kapitlen om pneumocystis-pneumoni, toxoplasmos, svampinfektioner, cytomegalovirus (CMV) och parasiter i tarmen bekräftar aktuell kunskap, medan kapitlet om aids-relaterade lymfom både belyser handläggningen och ger disciplinövergripande perspektiv. I »Legal issues affecting women with HIV» ges inblickar i nordamerikansk problematik. En svensk läsare kompletterar lämpligen med Anders Annells artikel om effekter av isolering enligt Smittskyddslagen, i »Perspektiv på HIV», nr 4, 1996. Boken avslutas med ett kapitel om HIV-vaccin och ett om »Management of addictive disease».

Tvärdisciplinärt studiematerial

Denna bok vill jag varmt rekommendera för infektionsläkare, gynekologer, dermatovenereologer, allmänläkare och andra, och då framför allt som studiematerial i tvärdisciplinära kvalitetsgrupper för kvinnors och familjers hälsa i samband med HIV-infektion. •

Första svenska riksfarmakopén översatt till svenska

Gunnar Göthberg. **Pharmacopoea Svecica.** 250 sidor. Stockholm: Apotekarsocieteten, 1997. Pris 250 kr. ISBN 91-8627-4708.

Eftersom vår första svenska farmakopé »Pharmacopoea Svecica» var skriven på latin har många av dagens medicinare och farmaceuter varit förhindrade att få den inblick i 1700-talets läkemedelsskatt och apotekens arbetsmetoder som läsningen av denna erbjuder. För att råda bot på detta har Gunnar Göthberg på tillskyndan av Apotekarsocieteten översatt den till svenska.

Han har följt den latinska texten så nära som möjligt och inte i första hand eftersträvat god svenska, säger han i förordet till boken. Typografin är originalets typografi, och de gamla vikterna och måtten har behållits. I en nyskriven notapparat ges intressanta kommentarer och förklaringar till de angivna beredningarna och blandningarna. •